

Openbare versie

Robeco Institutional Asset Management B.V.
Ter attentie van het bestuur
Postbus 973
3000AZ ROTTERDAM

Datum 18 november 2020
Ons kenmerk [...]
Pagina 1 van 34
Telefoon
E-mail
Betreft Last onder Dwangsom

Geacht bestuur,

De Autoriteit Financiële Markten (**AFM**)¹ heeft geconstateerd dat Robeco Institutional Asset Management B.V. (**RIAM**) artikel 1a, zesde lid, Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (**Wwft**) heeft overtreden doordat zij in de periode van 25 juli 2018 tot op heden² niet heeft zorggedragen voor de naleving van de Wwft door verschillende door RIAM beheerde beleggingsinstellingen³ (**de Beleggingsinstellingen**).⁴ [...]

Naar aanleiding van deze overtredingen legt de AFM overeenkomstig artikel 29, aanhef en onder b, Wwft [...] een last onder dwangsom op aan RIAM.⁵

De AFM heeft op 26 maart 2020 aan RIAM een voornemen tot het opleggen van een last onder dwangsom gestuurd (kenmerk: [...], **het Voornemen**). De AFM heeft RIAM in de gelegenheid gesteld om haar zienswijze te geven op het Voornemen. RIAM heeft op 28 april 2020 een schriftelijke zienswijze gegeven op het Voornemen en deze mondeling toegelicht op 29 april 2020. In aanvulling op de zienswijze heeft RIAM op 11 juni 2020 een schriftelijk verbeterplan (**het Verbeterplan**) toegestuurd en deze mondeling toegelicht op 18

¹ Met de 'AFM' wordt in deze brief zowel de AFM als haar toezichthouders bedoeld.

² Artikel 1a, zesde lid, Wwft is op 25 juli 2018 in werking getreden. RIAM is daarom vanaf 25 juli 2018 tot heden in overtreding van deze bepaling.

³ Hieronder vallen zowel beleggingsinstellingen als ICBE's zoals bedoeld in artikel 1a, zesde lid, Wwft. De verschillende door RIAM beheerde Beleggingsinstellingen staan omschreven in paragraaf 1.2. Waar in deze brief wordt verwezen naar Beleggingsinstellingen worden alle door RIAM beheerde beleggingsinstellingen bedoeld.

⁴ De Beleggingsinstellingen hebben in de periode van 1 augustus 2008 tot op heden de Wwft overtreden. De overtredingsperiode verschilt per overtreding. Deze afzonderlijke overtredingsperiode staat per overtreding vermeld in het oordeel in paragraaf 2.

⁵ [...]

juni 2020. De AFM ziet in de zienswijze en het Verbeterplan aanleiding om haar Voornemen op onderdelen te wijzigen, maar voor het overige door te zetten.

Dit besluit is gebaseerd op het oordeel van de AFM dat RIAM in de periode van 25 juli 2018 tot op heden artikel 1a, zesde lid, Wwft heeft overtreden doordat zij niet heeft zorggedragen voor de naleving van artikel 2b, 2c, 3, 4, 8, 33 en 35 Wwft door de Beleggingsinstellingen, doordat de Beleggingsinstellingen⁶:

- niet beschikken over een risicobeoordeling (artikel 2b Wwft);
- geen gedragslijnen, procedures en maatregelen hebben die passend en effectief zijn om de risico's genoemd in de risicobeoordeling van artikel 2b Wwft te beperken en beheersen (artikel 2c Wwft);
- tekortschieten op onderdelen van het cliëntenonderzoek (artikel 3 Wwft);
- het cliëntenonderzoek niet voorafgaand aan het aangaan van de zakelijke relatie en een incidentele transactie hebben uitgevoerd (artikel 4 Wwft);
- onvoldoende beschikken over passende risicobeheersystemen om te bepalen of de cliënt of de uiteindelijke belanghebbende (**UBO**) van de cliënt een politiek prominent persoon (**PEP**) is (artikel 8 Wwft);
- tekortschieten in de vastlegging van documenten en gegevens ten behoeve van het cliëntenonderzoek (artikel 33 Wwft);
- niet hebben voldaan aan de opleidingsverplichting van de dagelijks beleidsbepalers (artikel 35 Wwft).

[...]

Dit besluit ziet op het opleggen van een last onder dwangsom met als doel dat RIAM op uiterlijk **31 december 2021** ervoor zorgdraagt dat de Beleggingsinstellingen de overtredingen zoals hiervoor opgenomen beëindigen en de volgende negen acties ondernemen:

- 1) beschikken over een risicobeoordeling waarbij de maatregelen in verhouding staan tot de aard en omvang van de instelling en rekening houdend met de risicofactoren die verband houden met het type cliënt, product, dienst, transactie en leveringskanaal en met landen of geografische gebieden met inachtneming van artikel 2b Wwft;
- 2) gedragslijnen, procedures en maatregelen hebben die passend en effectief zijn om de risico's genoemd in de risicobeoordeling van artikel 2b Wwft te beperken en beheersen met inachtneming van artikel 2c Wwft;
- 3) al hun bestaande en toekomstige cliënten en UBO's identificeren en de identiteit te verifiëren met inachtneming van artikel 3, eerste en tweede lid, sub a en b, Wwft;

⁶ De Beleggingsinstellingen hebben in de periode van 1 augustus 2008 tot op heden de Wwft overtreden. De overtredingsperiode verschilt per overtreding. Deze afzonderlijke overtredingsperiode staat per overtreding vermeld in het oordeel in paragraaf 2.

- 4) het doel en de beoogde aard van alle bestaande en toekomstige zakelijke relaties vaststellen met inachtneming van artikel 3, tweede lid, sub c, Wwft;
- 5) een voortdurende controle op de zakelijke relatie en de tijdens de duur van deze relatie verrichte transacties uitoefenen, om te verzekeren dat deze overeenkomen met de kennis die de Beleggingsinstellingen hebben van de cliënt en diens risicoprofiel, het monitoren van transacties, (periodieke) review en met zo nodig een onderzoek naar de bron van de middelen die bij de zakelijke relatie of de transactie gebruikt worden met inachtneming van artikel 3, tweede lid, sub d, Wwft. Hierbij dienen ook de verrichte transacties vanaf 1 januari 2020 met terugwerkende kracht gecontroleerd te worden conform het nog te implementeren transactiemonitoringsbeleid en – systemen;
- 6) de identificatie en verificatie van toekomstige cliënten tijdig uitvoeren en dit op verifieerbare manier vastleggen met inachtneming van artikel 4 Wwft;
- 7) beschikken over passende risicobeheersystemen, waaronder op risico gebaseerde procedures, om te bepalen of de cliënt of de UBO van een cliënt een PEP is met inachtneming van artikel 8, vijfde tot en met negende lid, Wwft;
- 8) documenten en gegevens vastleggen ten behoeve van het cliëntenonderzoek met inachtneming van artikel 33 Wwft;
- 9) ervoor zorgdragen dat de dagelijkse beleidsbepalers, voor zover relevant voor de uitoefening van hun taken en rekening houdend met de risico's, aard en omvang van de instelling, bekend zijn met de bepalingen van de Wwft en periodiek opleidingen genieten die hen in staat stellen een ongebruikelijke transactie te herkennen en een cliëntenonderzoek goed en volledig uit te voeren zoals bedoeld in artikel 35 Wwft.

[...]

De dwangsom bedraagt per niet opgevolgde actie € 180.000 (zegge: honderdtachtig duizend euro) met een maximum van € 1.800.000 (zegge: één miljoen en achthonderdduizend euro). De dwangsommen verbeuren als RIAM niet binnen de genoemde begunstigingstermijn, dus op uiterlijk **31 december 2021**, aan de last voldoet.

Als uit hoofde van de opgelegde last dwangsommen verbeuren, dan is de AFM verplicht om over te gaan tot de openbaarmaking van het besluit tot het opleggen van de last onder dwangsom.⁷ Indien geen dwangsommen verbeuren en dit besluit onherroepelijk is geworden, dan is de AFM verplicht om over te gaan tot openbaarmaking van het onherroepelijke besluit.⁸ De AFM zal in beide gevallen RIAM over het voornemen tot openbaarmaking informeren in een separate brief.

⁷ Artikel 32f, vijfde lid, Wwft.

⁸ Artikel 32f, eerste lid, Wwft.

Deze brief, inhoudende het opleggen van een last onder dwangsom, is als volgt opgebouwd:

- in paragraaf 1 staan de persoons- en bedrijfsgegevens, het registratieregime en het verloop van het onderzoek opgenomen vanaf het moment dat het Voornemen is verzonden;
- in paragraaf 2 staat een samenvatting van het voorlopig oordeel, de zienswijze en het Verbeterplan van RIAM, de reactie van de AFM hierop en het definitieve oordeel;
- in paragraaf 3 staat een samenvatting van de beoordeling van de feiten;
- in paragraaf 4 staat de belangenafweging;
- in paragraaf 5 staat de last onder dwangsom;
- paragraaf 6 bevat de rechtsgangverwijzing.

De relevante wettelijke bepalingen die in deze brief worden genoemd zijn te raadplegen via www.wetten.nl.

1. Feiten

1.1 Persoons- en bedrijfsgegevens

Handelsnaam: Robeco Institutional Asset Management B.V.
Adres: Weena 850, 3014DA Rotterdam
KvK nummer: 24123167
Oprichtingsdatum: 21 mei 1974
Inschrijvingsdatum: 4 juni 1974
Website: www.robeco.com

1.2 Registratieregime en toepasselijkheid Wwft

RIAM beschikt sinds 22 juli 2014 over een vergunning van de AFM voor het beheren van beleggingsinstellingen (artikel 2:65 Wet op het financieel toezicht (**Wft**)) met vergunningnummer 15001447. RIAM heeft sinds 1 juli 2011 tevens een vergunning van de AFM voor het beheren van instellingen voor collectieve belegging (**ICBE's**) (artikel 2:69b Wft) met vergunningnummer 15001057. RIAM beschikt sinds 18 december 1996 over een vergunning van de AFM voor het verlenen van beleggingsdiensten en het verrichten van beleggingsactiviteiten als zijnde een beleggingsonderneming (artikel 2:96 Wft) met vergunningnummer 14001690.

RIAM is een beheerder van beleggingsinstellingen en ICBE's. De Wwft is van toepassing op de Beleggingsinstelling(en) gelet op artikel 1a, derde lid, onder d en h, Wwft juncto artikel 1:1 Wft. RIAM is (als beheerder) verplicht om ervoor zorg te dragen dat haar Beleggingsinstellingen voldoen aan de Wwft op grond van artikel 1a, zesde lid, Wwft.

De AFM heeft het onderzoek naar de naleving van de Wwft [...] bij RIAM ingekaderd tot de Beleggingsinstellingen die diensten verlenen aan retailcliënten.⁹ Uit zowel de gesprekken met RIAM, als uit de toegestuurde documenten blijkt niet dat er verschillende procedures gelden voor de verschillende Beleggingsinstellingen. Het door RIAM toegestuurde beleid ziet op de dienstverlening van RIAM aan retailcliënten (**Robeco Retail**). In het beleid staat niet dat de Beleggingsinstellingen ander beleid, procedures of maatregelen ten aanzien van de Wwft hebben. Het verstrekte beleid geldt voor alle Beleggingsinstellingen.¹⁰ Daarnaast blijkt uit het aanvullende informatieverzoek van 17 december 2019 (kenmerk: [...]) dat de cliënten in meerdere Beleggingsinstellingen beleggen en dat de Beleggingsinstellingen geen eigen administratie per cliënt bijhouden. Het oordeel in deze brief is derhalve van toepassing op alle hierna genoemde Beleggingsinstellingen van RIAM¹¹:

- Robeco Hollands Bezit N.V. (ICBE);
- Robeco Customized US Large Cap Equities N.V. (ICBE);
- Robeco Afrika Fonds N.V. (ICBE);
- Robeco US Conservative High Dividend Equities N.V. (ICBE);
- Rolinco N.V. (ICBE);
- Robeco Umbrella Fund I N.V. (ICBE);
- Robeco (NL) Umbrella Fund II (ICBE);
- Robeco Global Stars Equities Fund N.V. (ICBE);
- Robeco QI Global Factor Solution Fund (AIFM);
- Robeco ONE (AIFM).

En onderstaande subfondsen:

- Robeco QI Global Multi-Factor Equities Fund (ICBE);
- Robeco QI Global Developed Conservative Equities Fund (ICBE);
- Robeco QI Global Developed Enhanced Index Equities Fund (ICBE);
- Robeco Customized Euro Government Bonds Fund (ICBE);
- Robeco ONE Offensief (AIFM);
- Robeco ONE Neutraal (AIFM);
- Robeco ONE Defensief (AIFM).

1.3 Verloop onderzoek

Hieronder volgt een verkorte weergave van het verloop van het onderzoek van de AFM vanaf het moment dat het Voornemen is verzonden, voor zover dit relevant is voor het besluit.

⁹ De retailportefeuille bestaat uit zowel particuliere cliënten, als rechtspersonen als cliënten.

¹⁰ Vastgelegd in het document *II a Robeco CDD Policy Retail 2018_final*.

¹¹ Dit zijn de door RIAM benoemde fondsen voor retailcliënten in document *VI.1 RIAM fondsen 20190326*.

Datum	18 november 2020
Ons kenmerk	[...]
Pagina	6 van 34

Op 26 maart 2020 heeft de AFM aan RIAM het Voornemen telefonisch aangekondigd en via Cryptshare, reguliere en aangetekende post aan RIAM toegestuurd.

Op 28 april 2020 heeft RIAM aan de AFM de schriftelijke zienswijze op het Voornemen toegestuurd via Cryptshare. RIAM heeft de schriftelijke zienswijze op 29 april 2020 mondeling toegelicht door middel van een conference call.

Op 20 mei 2020 heeft de AFM telefonisch aan RIAM aangegeven dat de AFM pas een definitief besluit kan nemen over het al dan niet opleggen van de last onder dwangsom na ontvangst van het Verbeterplan van RIAM, zoals aangekondigd in de zienswijze. Afgesproken is dat RIAM het Verbeterplan uiterlijk 12 juni 2020 toestuurde. De gemaakte afspraken zijn tevens per e-mail door de AFM aan RIAM gezonden.

Op 11 juni 2020 heeft RIAM via Cryptshare het Verbeterplan toegestuurd aan de AFM. Het toegestuurde Verbeterplan van RIAM bestaat uit het Verbeterplan, een samenvatting van het Verbeterplan en een begeleidende brief.

Op 18 juni 2020 heeft RIAM telefonisch een mondelinge toelichting gegeven op het Verbeterplan aan de AFM. RIAM heeft aangegeven de AFM te willen informeren over de voortgang van het Verbeterplan.

Op 8 juli 2020 heeft RIAM via Cryptshare een update inzake het Verbeterplan toegestuurd aan de AFM. Deze update bestaat uit een aangepaste SIRA, Risk Appetite en het herziene CDD beleid.

Op 2 september 2020 heeft RIAM via Cryptshare een tweede update inzake het Verbeterplan toegestuurd aan de AFM. Deze update bestaat uit de volgende documenten: het AML policy house, de Risk Assessment procedure, de AML/CFT & CDD procedures en het AML/CFT trainings-curriculum.

Op 22 september 2020 heeft RIAM telefonisch een aantal vragen van de AFM beantwoord over de documenten die zijn meegestuurd met de updates van 8 juli en 2 september 2020. RIAM heeft een aantal van de gestelde vragen uitgewerkt en per e-mail aan de AFM toegestuurd op 25 september 2020.

Op 16 oktober 2020 heeft RIAM per e-mail een derde update inzake het Verbeterplan toegestuurd aan de AFM. Deze update bestaat uit een overzicht van de recente ontwikkelingen met betrekking tot het opleidingsprogramma en de PEP-controle.

2. Zienswijze en Verbeterplan van RIAM en de reactie van de AFM daarop

Deze paragraaf bevat een samenvatting van de zienswijze van RIAM op het Voornemen. RIAM geeft in de zienswijze aan de bevindingen van de AFM niet in detail te betwisten. Wel geeft RIAM bij een aantal

bevindingen een toelichting. Daarnaast geeft RIAM in de zienswijze en het Verbeterplan aan welke aanpassingen reeds zijn doorgevoerd. Per onderdeel wordt – voor zover relevant – het voorlopige oordeel van de AFM samengevat, gevolgd door de zienswijze en het Verbeterplan van RIAM en de reactie van de AFM op de zienswijze en het Verbeterplan met tot slot een definitief oordeel. Op een aantal onderdelen leiden de zienswijze en het Verbeterplan tot het vervallen van de bevindingen en het oordeel van de AFM.

De AFM gaat allereerst in op de inhoudelijke opmerkingen van RIAM ten aanzien van de bevindingen in het Voornemen van de AFM en het toegezonden Verbeterplan inclusief de updates naar aanleiding van het Verbeterplan. Vervolgens gaat de AFM in op de algemene opmerkingen van RIAM in haar zienswijze.

2.1 Reactie RIAM op bevindingen in het Voornemen van de AFM

2.1.1 Risicobeoordeling

Samenvatting voorlopig oordeel AFM

De AFM is van voorlopig oordeel dat RIAM er niet voor heeft zorggedragen dat de Beleggingsinstellingen een risicobeoordeling hebben die in verhouding staat tot de aard en omvang van de Beleggingsinstellingen. Naar aanleiding hiervan komt de AFM tot het voorlopig oordeel dat RIAM in de periode van 25 juli 2018 tot op heden er niet voor heeft zorggedragen dat de Beleggingsinstellingen artikel 2b Wwft naleven.

De AFM licht dit als volgt toe. De Beleggingsinstellingen noemen in het document I AML_Risk analysis_2018_ENG (**de Risicobeoordeling**) mogelijke algemene scenario's die leiden tot risico's met betrekking tot witwassen en het financieren van terrorisme. Hieruit blijken niet de daadwerkelijke risico's voor de Beleggingsinstellingen. Daarnaast is de AFM van voorlopig oordeel dat in de beschreven scenario's in ieder geval geen rekening wordt gehouden met de risicofactoren die verband houden met het type product, dienst en leveringskanaal van de Beleggingsinstellingen. Met de risicofactoren type cliënt, transacties en landen of geografische gebieden wordt alleen in zijn algemeenheid rekening gehouden. Het aantal uitgewerkte scenario's en de diepgang van die scenario's en risico's past naar het voorlopig oordeel van de AFM niet bij de daadwerkelijke risico's die de Beleggingsinstellingen mogelijk lopen. Verder verlangt artikel 2b Wwft ook dat een instelling de risico's beoordeelt. De Beleggingsinstellingen hebben de risico's in de Risicobeoordeling onvoldoende uitgewerkt en beoordeeld. Zonder verwijzing naar de specifieke procedures en beleid zijn de beheersmaatregelen in de Risicobeoordeling dan ook onvoldoende uitgewerkt voor een organisatie met veel medewerkers (zoals RIAM). Tot slot blijkt dat het scenario inzake de cliënten met een 'Onacceptabel' risico onterecht op een 'Laag' netto risico uitkomt, omdat de beheersmaatregelen (in ieder geval de controlewerkzaamheden) binnen een maand na acceptatie worden afgerond (in plaats van voorafgaand aan het aangaan van de zakelijke relatie).

Zienswijze en Verbeterplan RIAM

RIAM geeft in onderdeel 9 van de zienswijze een toelichting op Robeco Retail: *‘Via het Robeco Retail kanaal bieden wij ‘execution only’ dienstverlening aan particulieren en klein-zakelijke cliënten op de Nederlandse markt. Deze dienstverlening bestaat uit het aanbieden van de mogelijkheid tot het aanhouden van spaargeld (het van oudsher bekende ‘Roparco’) en het doen van beleggingen in Robeco fondsen. RIAM (waaronder begrepen haar rechtsvoorganger Robeco Direct N.V. tot 2013) richtte – en richt- zich historisch op cliënten die voorzichtig met hun vermogen omgaan en gespreid willen beleggen voor lange termijn. Een belangrijk kenmerk van het operationele model is dat de Robeco rekening gekoppeld is aan een zogenaamde ‘vaste tegenrekening’ op naam van de cliënt bij een Nederlandse bankinstelling, waar ook de 1^e identificatiestorting van wordt gedaan. Geld op de Robeco rekening (oftewel Roparco tegoed) kan worden belegd in de Robeco fondsen en kan daaraan ook weer worden onttrokken en kan dan weer ‘op Roparco’ te staan. Binnen de Robeco rekening kan dit zo vaak gebeuren als de cliënt maar wenst, maar verlaat daarmee niet het gesloten systeem van de Robeco rekening. Uitlevering van stukken buiten de Robeco rekening is niet mogelijk. Vermogen kan alleen de Robeco rekening verlaten in de vorm van geld en door afschrijving van het Roparco tegoed en naar de vaste tegenrekening van de cliënt. Vanuit dit operationeel model hebben wij onze dienstverlening steeds beschouwd als niet-complex’.*

RIAM geeft in onderdeel 10 van de zienswijze aan dat zij zich door de bevindingen naar aanleiding van het onderzoek van de AFM heeft gerealiseerd dat de risico’s dieper en concreter geanalyseerd en beheerst hadden moeten worden. RIAM geeft aan dat zij de risico’s opnieuw in kaart gaat brengen en de Risicobeoordeling geheel gaat herzien, zodat daarop adequate beheersmaatregelen kunnen worden ingevoerd. Deze herziening is onderdeel van het Verbeterplan.

In onderdeel 16 van de zienswijze staat omschreven dat RIAM sinds december 2019 de risicoclassificatie van nieuwe cliënten uitvoert voordat zij geaccepteerd zijn en niet meer (maximaal) één maand na het aangaan van de zakelijke relatie.

In het Verbeterplan geeft RIAM aan dat RIAM de nieuwe risicobeoordeling uiterlijk op 1 juli 2020 uitgevoerd heeft.

Op 8 juli 2020 heeft RIAM via Cryptshare een update inzake het Verbeterplan toegestuurd aan de AFM. In het document AML Risk Assessment 2020 – Robeco Retail (**de Wwft Risicobeoordeling**) staat deze vernieuwde risicobeoordeling van RIAM. In de Wwft Risicobeoordeling staan meerdere concrete scenario’s die leiden tot risico’s met betrekking tot witwassen en het financieren van terrorisme. Hierbij wordt rekening gehouden met type cliënt, product, dienst, transactie, leveringskanaal en geografisch risico. Het netto risico dat overblijft, is in de meeste gevallen ‘Laag’ en in een aantal gevallen ‘Medium’. De vraag of er nog aanvullende beheersmaatregelen vereist zijn en of deze nog geïmplementeerd dienen te worden staat bij alle benoemde risico’s op ‘nee’, er zijn volgens RIAM geen zogenoemde ‘Gaps’. In paragraaf 3 van de

Wwft Risicobeoordeling staat omschreven welke beheersmaatregelen er zijn en welke aanvullende beheersmaatregelen in 2020 geïmplementeerd dienen te worden.

Een voorbeeld van de beschreven scenario's in de Wwft Risicobeoordeling is *'A Politically Exposed Person (PEP) uses a Robeco Retail account to put illegally obtained money, e.g. bribe, on. This poses an increased risk to ML/TF.'* Bij dit scenario staat het netto risico op 'Medium'. De vraag of er nog aanvullende beheersmaatregelen vereist zijn en of deze nog geïmplementeerd dienen te worden staat ook bij dit scenario op 'nee'. In paragraaf 3 staat bij de beheersmaatregelen die nog geïmplementeerd dienen te worden benoemd *'A PEP check will be part of the Re-CDD process for all existing customers.'* en *'Research for new tooling is desired, as data quality of current PEP list is deemed insufficient. Requirement: PEP list must be up to date and comply with Article 2 Wwft 2018.'*

Op 22 september 2020 heeft RIAM telefonisch toegelicht dat de in paragraaf 3 van de Wwft Risicobeoordeling beschreven beheersmaatregelen nog niet geïmplementeerd zijn, maar dat de beheersmaatregelen al wel meegenomen zijn in de risicobeoordeling en de daarbij horende netto risico's.

Reactie AFM

Uit de zienswijze van RIAM maakt de AFM op dat RIAM het oordeel van de AFM volgt ten aanzien van de Risicobeoordeling. De AFM stelt vast dat in de nieuwe Wwft Risicobeoordeling meerdere concrete scenario's en risico's staan uitgewerkt. De beschreven scenario's in de Wwft Risicobeoordeling houden ook verband met het type product, dienst en leveringskanaal. De benoemde beheersmaatregelen uit paragraaf 3 van de Wwft Risicobeoordeling dienen echter nog geïmplementeerd te worden. Dit blijkt ook uit het voorbeeld van het beschreven scenario inzake PEP's. Ondanks dat deze aanvullende beheersmaatregelen nog niet geïmplementeerd zijn, geeft RIAM in de Wwft Risicobeoordeling aan dat er geen 'Gaps' zijn. De AFM merkt hierover op dat het nog te voorbarig is om voor de implementatie van de beheersmaatregelen te stellen dat er geen 'Gaps' zijn.

Ten aanzien van het omschreven scenario in het Voornemen inzake de cliënten met een Onacceptabel risico dat onterecht op een 'Laag' netto risico uitkomt, omdat de beheersmaatregelen (in ieder geval de controlewerkzaamheden) binnen een maand na acceptatie wordt afgerond merkt de AFM het volgende op. Nu RIAM de controle op de risicoclassificatie uitvoert voordat nieuwe cliënten geaccepteerd zijn vervalt deze bevinding van de AFM.

Definitief oordeel

De AFM acht het een positieve ontwikkeling dat RIAM inmiddels over een risicobeoordeling beschikt die ingaat op meerdere scenario's en risico's. Hierbij wordt ook rekening gehouden met cliënt-, product-, dienst-, transactie-, leveringskanaal- en geografisch risico. Doordat de beheersmaatregelen nog niet zijn

geïmplementeerd, is de AFM van oordeel dat RIAM tot op heden er nog niet voor heeft zorggedragen dat de Beleggingsinstellingen een risicobeoordeling hebben die in verhouding staat tot de aard en omvang van de Beleggingsinstellingen. Naar aanleiding hiervan komt de AFM tot het oordeel dat RIAM in de periode van 25 juli 2018 tot op heden er niet voor heeft zorggedragen dat de Beleggingsinstellingen artikel 2b Wwft naleven. De op dit punt naar voren gebrachte zienswijze vormt geen aanleiding om te komen tot aanpassing van de voorgenomen besluitvorming.

2.1.2 Beleid

Samenvatting voorlopig oordeel AFM

De AFM is van voorlopig oordeel dat RIAM in de periode van 25 juli 2018 tot op heden er niet voor heeft zorggedragen dat de Beleggingsinstellingen artikel 2c Wwft naleven.

De AFM licht dit als volgt toe. Het beleid van RIAM staat in het document II a Robeco CDD Policy Retail 2018_final (**het Beleid**) uitgewerkt. De AFM is van voorlopig oordeel dat het Beleid ten aanzien van transactiemonitoring te summier en onvoldoende concreet is. De AFM komt tot dit oordeel omdat uit het Beleid niet blijkt of voor cliënten met de risicoclassificatie 'Normaal' ook voorzien is in een periodieke review. Ook blijken ten aanzien van de event driven review een aantal tekortkomingen in het Beleid. Voorts is de AFM van voorlopig oordeel dat het Beleid ten aanzien van transactiemonitoring tekortschiet op de *business rules*. In het Beleid is niet omschreven hoe de *business rules* tot stand zijn gekomen en of de *business rules* en gehanteerde *thresholds* passend zijn. Daarnaast zijn bepaalde *business rules* te beperkt geformuleerd, waardoor hier zeer waarschijnlijk vrijwel geen alerts uit zullen voortkomen. Het blijkt niet of en zo ja, op welke wijze goedkeuring heeft plaatsgevonden van de *business rules* en hoe vaak deze worden gereviewd en herzien. Ook blijkt niet dat de Beleggingsinstellingen periodiek bekijken of er voldoende alerts uit een *business rules* voortkomen en of zij voldoende effectief zijn. Uit het Beleid kan niet worden opgemaakt in welke gevallen volgens de Beleggingsinstellingen sprake is van een ongebruikelijke transactie en hoe aan de onverwijlde meldplicht bij de FIU-Nederland wordt voldaan. Daarnaast is in het Beleid niets opgenomen over de wijze waarop het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie wordt vastgesteld. Uit het Beleid blijkt dan ook niet of de Beleggingsinstellingen het doel en de beoogde aard van de relatie vaststellen. Daarnaast constateert de AFM dat het Beleid ten aanzien van het verscherpt cliëntenonderzoek naar PEP's en UBO's van cliënten tekortschiet. Uit het Beleid blijkt namelijk niet of de Beleggingsinstellingen ook nagaan of de UBO's van cliënten aangemerkt kunnen worden als PEP, en of RIAM passende maatregelen treft om de bron van het vermogen en de middelen van de PEP vast te stellen. Tot slot staat in Beleid niet hoe de Beleggingsinstellingen omgaan met cliënten of UBO's van cliënten die gedurende de zakelijke relatie een PEP worden.

Zienswijze en Verbeterplan RIAM

RIAM geeft in onderdeel 11 van de zienswijze aan dat RIAM naar aanleiding van het reguliere toezichtsgesprek van 4 december 2019 de werkprocessen heeft aangepast ten aanzien van het cliëntenonderzoek, de tijdigheid van het cliëntenonderzoek [...]. Daarnaast geeft RIAM aan dat de bevindingen van de AFM aanleiding zijn voor RIAM om het Customer Due Diligence-beleid tot naleving van de Wwft [...]structureel op een hoger plan te brengen en dit concreter en inzichtelijker te onderbouwen.

RIAM geeft in onderdeel 17 aan dat het transactiemonitoringsproces in het Verbeterplan zal worden herzien met nieuwe indicatoren, *business rules* en patroonherkenningen gebaseerd op de risicoclassificatie van de cliënt. Om de beoogde kwaliteit te kunnen waarborgen zal passende technologische ondersteuning worden gezocht om daarmee een frequentere en intensievere uitvoering te faciliteren.

Ten aanzien van de periodieke review licht RIAM in onderdeel 18 toe dat het beleid op dit punt is aangepast. Het beleid voorziet voor cliënten in alle risicoclassificaties in een periodieke review. De praktische uitvoering van de reviews wordt onderdeel van het Verbeterplan.

Het melden van ongebruikelijke transacties staat in onderdeel 25 tot en met 27 van de zienswijze omschreven. RIAM zal het beleid en de werkprocessen op dit punt verbeteren en intensiveren om te kunnen waarborgen dat een verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie wordt vastgesteld en onverwijld aan FIU-Nederland wordt gemeld.

Het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie staat door RIAM toegelicht in onderdeel 15 van de zienswijze. Hierin staat dat RIAM non-complexe diensten aan haar cliënten verleent teneinde vermogensbehoud en rendement te realiseren. Daarmee is volgens RIAM het doel en aard van de zakelijke relatie uniform voor de cliënten van RIAM. In het Verbeterplan zal worden aangegeven hoe de vraagstelling op dit punt vorm wordt gegeven.

Ten aanzien van het verscherpt cliëntenonderzoek merkt RIAM allereerst in onderdeel 13 op dat RIAM in de maanden januari tot en met maart 2020 van in totaal circa 5.800 klein-zakelijke retailcliënten de UBO-gegevens opgevraagd heeft, omdat RIAM nog niet (volledig) over deze gegevens beschikte. Ten tijde van de zienswijze heeft circa driekwart van de uitvraag geresulteerd in aanlevering en vastlegging van één of meer relevante UBO-gegevens in de cliëntadministratie. Over het verscherpt cliëntenonderzoek naar PEP's merkt RIAM op dat RIAM momenteel het gehele cliëntenbestand op de aanwezigheid van PEP's controleert en er in plaats van 22 PEP's 41 PEP's zijn vastgesteld. Van alle PEP's is de risicoclassificatie aangepast naar 'Verhoogd' risico, waar voorheen vijf PEP's waren aangemerkt als 'Verhoogd' risico. De risicoclassificatie brengt met zich mee dat conform het aangepast CDD-beleid ten aanzien van deze cliënten een verscherpt cliëntenonderzoek zal plaatsvinden, zoals een jaarlijkse review en de vaststelling van de herkomst van het vermogen.

In het Verbeterplan licht RIAM toe dat de aanpassing van het Beleid bestaat uit meerdere stappen. Voor de eerste herziening van het Wwft-beleid staat de termijn van 1 juli 2020. De implementatie van het beleid, procedures en maatregelen zal conform het Verbeterplan uiterlijk op 1 oktober 2020 hebben plaatsgevonden.

Ten aanzien van de transactiemonitoring en de periodieke review staat op slide 26 van het Verbeterplan omschreven dat het beleid op 1 juli 2020 geüpdatet zal zijn conform de vereisten voor transactiemonitoring en de periodieke review. De uiteindelijke implementatie van een transactiemonitoringssysteem en een team dat periodieke en event driven reviews kan uitvoeren staat gepland op 15 januari 2021.

Het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie en het beleid ten aanzien van de UBO's staat omschreven in slide 22 en 24 van het Verbeterplan van RIAM. Vóór 1 september 2020 verwacht RIAM het beleid op beide punten geüpdatet te hebben. De implementatie van de systemen duurt tot 31 maart 2021 en het opvragen van de ontbrekende informatie bij bestaande cliënten tot 31 december 2021.

Voor het verscherpt cliëntenonderzoek naar PEP's staat op slide 30 omschreven dat het beleid op 1 juli 2020 geüpdatet zal zijn. De implementatie van het nieuwe systeem zal tot 1 september 2020 duren en de integratie van het PEP-systeem in de andere systemen tot 31 maart 2021.

Op 8 juli 2020 heeft RIAM via Cryptshare een update inzake het Verbeterplan toegestuurd aan de AFM. In het document AML/CTF and Customer Due Dilligence (**het herziene Beleid**) staat het aangepaste beleid van RIAM.

De periodieke review is opgenomen in paragraaf 2.7 van het herziene Beleid. Samengevat kent RIAM een risico gebaseerde benadering bij het monitoren van cliënten. Een periodieke review vindt plaats om vast te kunnen stellen of de risicoclassificatie nog steeds overeenkomt met de vastgestelde risicoclassificatie en om te controleren of de informatie met betrekking tot de cliënt nog actueel is. In het document AML/CTF and Customer Due Diligence Procedure – Robeco Retail (**de Procedure**) worden de procedures verder uitgewerkt.

Transactiemonitoring staat in paragraaf 5 van het herziene Beleid. In het herziene Beleid staat dat transactiemonitoring plaats zal vinden op basis van het verwachte transactieprofiel, gebaseerd op de voorspelde omvang en frequentie van transacties tussen de vaste tegenrekening en de Robeco rekening. Transacties die anders zijn dan voorspeld zullen nader bestudeerd worden en hoog risico cliënten worden vaker gemonitord dan andere cliënten. RIAM zal het transactiemonitoringsproces automatiseren en de

zogenaamde *business rules* zullen minstens eenmaal per jaar worden gecontroleerd. Net als bij de periodieke review, wordt in de Procedure het proces verder uitgewerkt.

Het doel en de aard van de zakelijke relatie staan uitgewerkt in paragraaf 4.8 van het herziene Beleid. RIAM gebruikt het aanmeldingsproces om een beeld te krijgen van welke toekomstige transacties RIAM kan verwachten van de cliënt. Ook het proces omtrent het doel en de aard van de zakelijke relatie staat verder uitgewerkt in de Procedure.

In paragraaf 4.4 van het herziene Beleid staan de PEP's beschreven. RIAM maakt gebruik van een externe lijst om vast te stellen of de cliënt of de UBO gekwalificeerd kan worden als PEP. In de lijst worden geassocieerden van de PEP ook meegenomen. Als er sprake is van een PEP, dan wordt onderzoek gedaan naar de bron van de middelen. In het herziene Beleid staat beschreven dat de Procedure omschrijft welke lijsten hiervoor zijn gebruikt en waarom RIAM voor deze lijsten heeft gekozen.

In de Procedure staan de verschillende onderdelen uit het herziene Beleid verder uitgewerkt. In paragraaf 2.4 staan de periodieke en event driven review beschreven. De periodieke review vindt elk jaar, om de drie jaar of om de vijf jaar plaats, afhankelijk van de risicoclassificatie van de cliënt. Een event driven review vindt plaats naar aanleiding van onder andere wijzigingen in de woonplaats van de cliënt.

Paragraaf 5 beschrijft het proces ten aanzien van transactiemonitoring. Zoals vermeld in het Verbeterplan is het nieuwe transactiemonitoringssysteem nog niet geïmplementeerd. In de Procedure staan dan ook nog geen concrete *business rules*.

Het proces ten aanzien van de doel en aard van de zakelijke relatie staat omschreven in paragraaf 4.7 van de Procedure. RIAM doet hierin de aanname dat alle cliënten als doel hebben om te beleggen of te sparen en als aard van de zakelijke relatie vermogensgroei door middel van lange termijn investeringen of door te sparen. Als een cliënt het niet eens is met deze aanname, dan dient de cliënt dit aan te geven.

Tot slot staat het proces ten aanzien van de PEP's uitgewerkt in paragraaf 4.4 van de Procedure. De PEP-controle wordt voor het aanvangen van de zakelijke relatie uitgevoerd. In de Procedure staat niet omschreven welke lijsten de Beleggingsinstellingen hiervoor gebruiken en waarom voor deze lijsten is gekozen. In paragraaf 2.4.1 staat dat de PEP-controle voor alle cliënten jaarlijks wordt uitgevoerd.

Reactie AFM

De AFM stelt vast dat zowel de periodieke, als de event driven review in het herziene Beleid zijn opgenomen. Ten aanzien van de transactiemonitoring zijn er tekortkomingen in het Beleid. Dit licht de AFM als volgt toe. In het herziene Beleid staat op dit moment nog niet omschreven welke *business rules* er zijn

en of de *thresholds* passend zijn voor een instelling met de omvang van RIAM. Ook blijkt niet hoe vaak deze worden gereviewd en herzien. Uit het herziene Beleid kan ook niet worden opgemaakt in welke gevallen volgens de Beleggingsinstellingen sprake is van een ongebruikelijke transactie en hoe aan de onverwijld meldplicht bij de FIU-Nederland wordt voldaan. In het herziene Beleid is wel iets opgenomen over de wijze waarop het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie wordt vastgesteld. De Beleggingsinstellingen gaan er hierbij vanuit dat het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie bij alle cliënten hetzelfde is. De Beleggingsinstellingen toetsen bij de cliënten of dit inderdaad klopt. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie meer omvat dan enkel het vaststellen van het beleggingsdoel. Ook het vaststellen van de aard van de zakelijke relatie is hier vereist. Van belang is ook om na te gaan waarom een cliënt bij de Beleggingsinstellingen wil beleggen en bijvoorbeeld niet bij een andere financiële onderneming. De AFM stelt vast dat het Beleid een te beperkt begrip hanteert inzake het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie en volgt de Beleggingsinstellingen dan ook niet op dit punt. De AFM constateert dat het herziene Beleid ten aanzien van het verscherpt cliëntenonderzoek naar PEP's en UBO's van cliënten is aangevuld, maar dat uit het herziene Beleid nog niet blijkt welke lijsten de Beleggingsinstellingen hiervoor gebruiken.

Definitief oordeel

Uit de zienswijze van RIAM maakt de AFM op dat RIAM het oordeel van de AFM volgt ten aanzien van het beleid. De AFM stelt vast dat de Beleggingsinstellingen op dit moment niet beschikken over gedragslijnen, procedures en maatregelen die passend en effectief zijn om de risico's genoemd in de risicobeoordeling van artikel 2b Wwft te beperken en beheersen met inachtneming van artikel 2c Wwft. Het toegestuurde herziene Beleid gaat in op een aantal van de door de AFM benoemde onderwerpen in het Voornemen, maar bevat (zoals ook door RIAM aangegeven) in het Verbeterplan nog geen procedures en maatregelen ten aanzien van transactiemonitoring en het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie. RIAM geeft ten aanzien van het transactiemonitoringsysteem in het Verbeterplan aan dat RIAM deze vóór 31 maart 2021 gereed heeft. De op dit punt naar voren gebrachte zienswijze vormt aldus geen aanleiding om te komen tot aanpassing van de voorgenomen besluitvorming. De AFM is van oordeel dat RIAM in de periode van 25 juli 2018 tot op heden er niet voor heeft zorggedragen dat de Beleggingsinstellingen artikel 2c Wwft naleven.

2.1.3 Cliëntenonderzoek

Samenvatting voorlopig oordeel AFM

De AFM is van voorlopig oordeel dat RIAM in de periode van 1 augustus 2008 tot op heden er niet voor heeft zorggedragen dat de Beleggingsinstellingen artikel 3, tweede lid, sub a tot en met d, Wwft naleven. De AFM heeft vastgesteld dat het cliëntacceptatie- en (her)beoordelingsproces van de Beleggingsinstellingen tekortschiet. De AFM constateert namelijk gebreken in de identificatie en verificatie van de cliënt, UBO's en

inzicht in de eigendoms- en zeggenschapsstructuur, het onderzoek naar het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie en de voortdurende controle op zakelijke relaties en verrichte transacties.

Naar het voorlopig oordeel van de AFM heeft RIAM er niet voor zorggedragen dat de Beleggingsinstellingen maatregelen nemen om de identiteit van hun cliënten te verifiëren, de identiteit van UBO's te verifiëren en inzicht te krijgen in de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van de cliënt. Daarnaast is de AFM van voorlopig oordeel dat de Beleggingsinstellingen niet het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie hebben vastgesteld.

De AFM onderbouwt de gebreken in de voortdurende controle op de zakelijke relaties en verrichte transacties als volgt:

a. Risicoclassificatie

Er is onvoldoende kennis van de cliënten en diens risicoprofiel. In de eerste periode na het aangaan van de zakelijke relatie en daarnaast bij de cliënten zonder risicoclassificatie is het niet mogelijk om voldoende controles te verrichten op de zakelijke relaties. Daarnaast is de AFM van voorlopig oordeel dat de praktijk ten aanzien van risicoprofielen door de Beleggingsinstellingen indruisen tegen het Beleid, nu onder meer blijkt dat een cliënt een tegenrekening nog kan wijzigen ondanks de toegekende risicoclassificatie Onacceptabel.

b. Transactiemonitoring

De frequentie voor het uitvoeren van het transactiemonitoringproces is onvoldoende. Daarnaast wordt er bij het transactiemonitoringproces geen verwacht transactieprofiel van de cliënten opgesteld en gebruikt.

c. (Periodieke) review

Zowel de periodieke als de event driven review wordt niet voldoende uitgevoerd, nu voor in totaal 249.798 particuliere cliënten en 7.691 rechtspersonen als cliënt geen periodieke review zal plaatsvinden. Daarnaast betekent dit dat voor 241.939 particuliere cliënten en 7.691 rechtspersonen als cliënt in de praktijk nooit een event driven review zal plaatsvinden.

d. Bron van de middelen

Er vindt onvoldoende onderzoek plaats naar de bron van de middelen, doordat de Beleggingsinstellingen (conform het Beleid) enkel onderzoek uitvoeren naar de bron van de middelen bij cliënten met een vermogen boven de [...]en verder geen rekening houden met eventuele andere integriteitsrisico's. Verder blijkt dat onvoldoende navraag is gedaan naar de herkomst van het vermogen.

Zienswijze en Verbeterplan RIAM

Datum	18 november 2020
Ons kenmerk	[...]
Pagina	16 van 34

RIAM geeft in onderdeel 12 tot en met 14 van de zienswijze aan dat RIAM na ontvangst van het Voornemen de werkprocessen heeft gewijzigd, zodat nieuw te openen rekeningen voor natuurlijke personen niet worden geactiveerd voordat de cliëntidentificatie en –verificatie heeft plaatsgevonden en de gegevens op opvraagbare wijze zijn vastgelegd. Het Verbeterplan zal een omschrijving bevatten van structurele maatregelen die RIAM zal nemen op het gebied van cliëntenonderzoek en het acceptatiebeleid, alsmede ten aanzien van het completeren van de historische cliëntendossiers. In januari tot en met maart 2020 heeft RIAM van in totaal 5.800 klein-zakelijke retailcliënten de UBO-gegevens opgevraagd, omdat RIAM nog niet over deze gegevens beschikte. Ten tijde van de zienswijze heeft circa driekwart van de uitvraag naar de UBO-gegevens geresulteerd in aanlevering en vastlegging van één of meer relevante UBO-gegevens in de cliëntadministratie. Indien na herhaald verzoek niet zal worden gereageerd op het verzoek, zal de rekening door RIAM worden geblokkeerd. Daarnaast geeft RIAM aan dat op 31 maart 2020 besloten is om in het licht van de bevindingen van de AFM het aannemen van nieuwe zakelijke retailcliënten tot nader order stop te zetten.

Zoals in de vorige paragraaf omschreven staat het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie in onderdeel 15 van de zienswijze omschreven. RIAM geeft aan dat het doel en de aard voor alle cliënten uniform is. RIAM verstrekt non-complexe dienstverlening aan de cliënten ten einde vermogensbehoud en rendement te realiseren.

RIAM geeft ten aanzien van de voortdurende controle op de zakelijke relaties en verrichte transacties het volgende aan. Sinds december 2019 voert RIAM het onderzoek naar de risicoclassificatie van de cliënten uit voordat zij geaccepteerd zijn en niet meer (maximaal) een maand later. De 7.859 bestaande cliënten zonder risicoclassificatie hebben daarnaast inmiddels een risicoclassificatie. Deze beoordeling van de risicoclassificatie zal opnieuw uitgevoerd worden zodra hiervoor nieuw beleid is ontwikkeld conform het Verbeterplan.

Daarnaast geeft RIAM aan dat zij de transactiemonitoring, de uitvoering van de periodieke review en het onderzoek naar bron van de middelen van de bestaande cliënten zal meenemen in het Verbeterplan. Specifiek ten aanzien van de transactiemonitoring geeft RIAM in onderdeel 17 van de zienswijze aan, dat om de beoogde kwaliteit te kunnen waarborgen gezocht wordt naar passende technologische ondersteuning om daarmee een frequentere en intensievere uitvoering te faciliteren. Bij de periodieke review in onderdeel 18 van de zienswijze staat aangegeven dat het beleid ten aanzien van deze periodieke review is aangepast en dat voorzien is in een event driven review. Tot slot staat in onderdeel 19 van de zienswijze omschreven dat de bron van de middelen per 2 april 2020 bij iedere nieuwe cliënt wordt uitgevraagd en vastgelegd in het cliëntdossier. Het Verbeterplan zal ingaan op het risico gebaseerd in kaart brengen van de situaties waarin aanvullend onderzoek naar de bron van de middelen vereist is.

Het beleid ten aanzien van de UBO's en het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie staat omschreven in slide 22 en 24 van het Verbeterplan. Hierin staat omschreven dat de implementatie van de systemen voor het uitvoeren van de identificatie en verificatie van alle cliënten en UBO's op uiterlijk 31 maart 2021 is uitgevoerd. RIAM geeft aan dat het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie in sommige gevallen niet uit de cliëntendossiers kan blijken. Als de informatie niet bekend is, zal RIAM deze informatie uitvragen in de laatste fase van het Verbeterplan. Het opvragen van de ontbrekende informatie bij bestaande cliënten duurt tot 31 december 2021. Tot slot zal het transactiemonitoringssysteem op 15 januari 2021 geïmplementeerd zijn. Onderdeel hiervan is ook het risico gebaseerd in kaart brengen van de situaties waarin aanvullend onderzoek naar de bron van de middelen vereist is en de periodieke review.

Reactie AFM

Uit de zienswijze van RIAM maakt de AFM op dat RIAM het voorlopig oordeel van de AFM op de meeste punten van het cliëntenonderzoek volgt.

RIAM geeft in haar zienswijze aan dat alle cliënten hetzelfde doel en beoogde aard van de zakelijke relatie hebben, namelijk vermogensbehoud en het realiseren van rendement. Zoals reeds genoemd in de vorige paragraaf dient hierbij te worden opgemerkt dat het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie meer omvat dan enkel het vaststellen van het beleggingsdoel. De AFM stelt vast dat RIAM een te beperkt begrip heeft van het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie en volgt RIAM dan ook niet op dit punt. Ook blijkt uit het Verbeterplan dat RIAM op dit moment nog niet voor alle cliënten het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie inzichtelijk heeft. RIAM heeft hierover aangegeven dit uiterlijk 31 december 2021 inzichtelijk en vastgelegd te hebben.

Bij de voortdurende controle op de zakelijke relatie ziet de AFM verbetering in de risicoclassificatie nu cliënten voor acceptatie een risicoclassificatie krijgen en de 7.859 cliënten zonder risicoclassificatie nu een risicoclassificatie hebben. Dit neemt niet weg dat de risicoclassificatie bij meerdere cliënten nog steeds niet conform het beleid van RIAM is¹² en dat de risicoclassificatie naar het oordeel van RIAM zelf ook nog opnieuw beoordeeld moet worden op basis het herziene Beleid.

Ten aanzien van de transactiemonitoring merkt de AFM op dat gezien het aantal cliënten en transacties in relatie tot het beperkt aantal alerts dat voortkomt uit de transactiemonitoring, het zeer de vraag is of de Beleggingsinstellingen hier niet alleen het topje van de ijsberg zien van mogelijke ongebruikelijke transacties of meldenswaardige transactiepatronen. Dat blijkt ook uit het feit dat de Beleggingsinstellingen voor dit onderzoek slechts één melding hebben gedaan van een ongebruikelijke transactie bij de FIU-Nederland. RIAM en de Beleggingsinstellingen lopen hier het risico dat zij, doordat zij onvoldoende zicht

¹² Zie paragraaf 2.3.3.2 'Feiten en bevindingen' van het Voornemen.

hebben op de zakelijke relaties en transacties, transacties faciliteren die verband kunnen houden met witwassen of het financieren van terrorisme. Het niet doen van meldingen van ongebruikelijke transacties bij een instelling van deze omvang hangt hoogstwaarschijnlijk samen met de tekortkomingen die geconstateerd zijn ten aanzien van de transactiemonitoring en de opleidingen binnen RIAM. RIAM heeft tot op heden het transactiemonitoringsproces niet verbeterd. De implementatie van het nieuwe transactiemonitoringssysteem staat gepland op 15 januari 2021. Het is de verwachting dat tot in ieder geval deze datum geen verbetering ten aanzien van het transactiemonitoringsproces zal plaatsvinden en ook dat het melden van ongebruikelijke transacties bij de FIU-Nederland tot die datum zeer beperkt zal zijn. Het onderzoek naar de bron van de middelen en de periodieke review maken onderdeel uit van de actie die het transactiemonitoringsproces implementeert.

Definitief oordeel

De AFM is van oordeel dat RIAM in de periode van 25 juli 2018 tot op heden er niet voor heeft zorggedragen dat de Beleggingsinstellingen artikel 3, tweede lid, sub a tot en met d, Wwft naleven. Daarnaast is de AFM van oordeel dat de Beleggingsinstellingen in de periode van 1 augustus 2008 tot op heden artikel 3, tweede lid, sub a tot en met d, Wwft overtreden. De AFM concludeert namelijk dat de in het Voornemen vastgestelde overtredingen inzake artikel 3, tweede lid, sub a tot en met d nog steeds voortbestaan. De AFM stelt namelijk vast dat RIAM er niet voor heeft zorggedragen dat de Beleggingsinstellingen:

- Hun cliënten hebben geïdentificeerd, de identiteit hebben geverifieerd en voldoende maatregelen hebben genomen om de UBO's van de cliënt te identificeren en verifiëren;
- Het doel en de beoogde aard van de zakelijke relaties hebben vastgesteld om hen in staat te stellen eventuele risico's die de dienstverlening met zich meebrengt in te kunnen schatten;
- Een voortdurende controle op de zakelijke relatie hebben en de tijdens de duur van deze relatie verrichte transacties uitgeoefend. Er is onvoldoende kennis van de cliënt en diens risicoclassificatie, de frequentie voor het uitvoeren van het transactiemonitoringsproces is onvoldoende, zowel de periodieke als de event driven review wordt onvoldoende uitgevoerd en er vindt onvoldoende onderzoek plaats naar de bron van de middelen.

RIAM geeft in het Verbeterplan aan dat bovenstaande overtredingen op 31 december 2021 op structurele wijze verholpen zullen zijn. De zienswijze geeft op dit punt geen aanleiding tot aanpassing van voorgenomen besluitvorming.

Ten aanzien van de voortdurende controle stond reeds in het Voornemen het actiepunt dat de Beleggingsinstellingen een transactiemonitoringsproces dienen in te richten waarmee zij in staat zijn om verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transacties tijdig te kunnen detecteren en onverwijld te melden nadat het ongebruikelijke karakter van de transactie bekend is geworden. De AFM voegt aan dit bestaande actiepunt toe dat de Beleggingsinstellingen ook alle transacties vanaf 1 januari 2020 dienen te controleren

conform haar nieuwe transactiemonitoringsbeleid en –systemen. Indien daartoe aanleiding is, wordt verwacht dat RIAM gepaste acties onderneemt naar aanleiding van de transactiemonitoring, zoals bijvoorbeeld het aanpassen van de risicoclassificatie van cliënten of het melden van ongebruikelijke transacties bij de FIU-Nederland.

2.1.4 Tijdig cliëntenonderzoek

Samenvatting voorlopig oordeel AFM

De AFM is van voorlopig oordeel dat RIAM er in de periode van 1 augustus 2008 tot op heden niet voor heeft zorggedragen dat de Beleggingsinstellingen artikel 4, eerste en derde lid, Wwft hebben nageleefd.

De AFM licht dit als volgt toe. De AFM is van voorlopig oordeel dat de identificatie en verificatie van de cliënt en de UBO hiervan pas plaatsvindt na het aangaan van de zakelijke relatie met de cliënt. Ook is niet gewaarborgd dat de beleggersrekening niet kan worden gebruikt voordat de cliëntverificatie heeft plaatsgevonden.

Zienswijze en Verbeterplan RIAM

RIAM geeft in onderdeel 20 tot en met 22 van de zienswijze aan, dat RIAM na ontvangst van het Voornemen de werkprocessen heeft aangepast om ervoor te zorgen dat rekeningen niet worden geactiveerd voordat de cliëntidentificatie en –verificatie is afgerond en de risicoclassificatie is vastgesteld. Het Verbeterplan zal voorzien in structurele maatregelen op het gebied van het cliëntacceptatiebeleid en de tijdigheid van het cliëntenonderzoek. Daarnaast zijn de werkprocessen aangepast zodat [...]de PEP-controle voorafgaand aan het activeren van de rekening plaatsvinden.

Op slide 28 van het Verbeterplan geeft RIAM aan dat RIAM op 1 oktober 2020 aanpassingen heeft doorgevoerd in het systeem voor het vastleggen van de identiteitsbewijzen van alle cliënten. De implementatie van de systemen voor het uitvoeren van de identificatie en verificatie van alle cliënten en de UBO is op uiterlijk 31 maart 2021 uitgevoerd. Het opvragen van de ontbrekende informatie bij bestaande cliënten duurt tot 31 december 2021.

In het telefonische gesprek op 22 september 2020 heeft RIAM bevestigd dat het systeem ter verificatie van de identiteitsbewijzen op 1 april 2021 gereed zal zijn.

Reactie AFM

Uit de zienswijze van RIAM maakt de AFM op dat RIAM het oordeel van de AFM deelt ten aanzien van het de tijdigheid van de cliëntacceptatie. RIAM geeft echter aan dat zij de processen reeds heeft aangepast waardoor rekeningen niet worden geactiveerd voordat de cliëntidentificatie en –verificatie is afgerond en de risicoclassificatie is vastgesteld. Voor het zorgvuldig en tijdig uitvoeren van de cliëntenonderzoeken en

het verkrijgen van alle relevante gegevens van de bestaande cliënten heeft RIAM echter nog de tijd nodig tot 31 december 2021. In het verlengde daarvan stelt de AFM dan ook vast dat de Beleggingsinstellingen tot op heden niet tijdig de identiteit van cliënten en de UBO hebben geïdentificeerd en geverifieerd.

Definitief oordeel

De AFM is op grond van het voorgaande van oordeel dat RIAM er in de periode van 25 juli 2018 tot op heden niet voor heeft zorggedragen dat de Beleggingsinstellingen artikel 4, eerste en derde lid, Wwft hebben nageleefd. Daarnaast is de AFM van oordeel dat de Beleggingsinstellingen in de periode van 1 augustus 2008 tot op heden artikel 4, eerste en derde lid, Wwft overtreden. De AFM constateert namelijk dat de in het Voornemen genoemde overtreding nog steeds bestaat, nu de Beleggingsinstellingen nog bezig zijn met de identificatie en verificatie van de identiteit van bestaande cliënten en de UBO.

2.1.5 Verscherpt cliëntenonderzoek naar PEP's

Samenvatting voorlopig oordeel AFM

De AFM is van voorlopig oordeel dat RIAM niet heeft zorggedragen dat de Beleggingsinstellingen in de periode van 25 juli 2018 tot op heden artikel 8, vijfde lid, Wwft hebben nageleefd ten aanzien van binnenlandse PEP's en in de periode van 1 augustus 2008 tot op heden ten aanzien van buitenlandse PEP's.

De AFM licht dit als volgt toe. De AFM is van voorlopig oordeel dat de Beleggingsinstellingen niet beschikken over passende risicobeheersystemen om te bepalen of de cliënt of de UBO van de cliënt een PEP is. De AFM heeft namelijk geconstateerd dat binnen een maand na acceptatie van de cliënt wordt onderzocht of de cliënt een PEP is. Uit de gesprekken blijkt dat het mogelijk is dat de cliënten in deze periode al orders doorgeven. Daarnaast blijkt uit het cliëntenbestand dat het Beleid ten aanzien van PEP's in de praktijk niet wordt nageleefd. Zo hebben 17 van de 22 PEP's de risicoclassificatie Normaal.

Zienswijze en Verbeterplan RIAM

RIAM geeft in onderdeel 23 en 24 van de zienswijze aan dat RIAM het gehele cliëntenbestand heeft gecontroleerd op de aanwezigheid van PEP's en dat RIAM 41 PEP's heeft vastgesteld. Van alle PEP's is de risicoclassificatie aangepast naar 'Verhoogd' risico, wat met zich brengt dat ten aanzien van deze cliënten een verscherpt cliëntenonderzoek zal plaatsvinden. Voorts geeft RIAM aan dat zij de werkprocessen heeft aangepast. Met de aanpassing van de werkprocessen verricht RIAM de PEP-controle van nieuwe retailcliënten voorafgaand aan het activeren van de beleggingsrekening. RIAM is bezig met de verdere inbedding van de PEP-controle in de systemen waarmee deze op het gehele bestaande cliëntenbestand automatisch op jaarlijkse basis kan worden uitgevoerd.

In het Verbeterplan geeft RIAM aan tot 1 september 2020 nodig te hebben om deze actie uit het Voornemen uit te voeren en tot 1 april 2021 om hier een duurzame geautomatiseerde oplossing voor te creëren.

In het herziene Beleid staat in paragraaf 4.4 omschreven dat RIAM bij de PEP-controle gebruik maakt van een externe lijst om vast te stellen of een cliënt of diens UBO gekwalificeerd kan worden als PEP. De Procedure omschrijft welke lijsten hiervoor gebruikt worden en waarom RIAM gekozen heeft voor deze lijsten.

In de Procedure die onderdeel uitmaakt van de update van 2 september 2020 staat in paragraaf 4.4 de PEP-controle beschreven. Uit de Procedure blijkt echter niet welke lijsten RIAM gebruikt bij de PEP-controle en waarom RIAM voor deze lijsten heeft gekozen.

Tijdens het telefonische gesprek op 22 september 2020 heeft RIAM aangegeven dat zij verwacht op 1 april 2021 een systeem geïmplementeerd te hebben om de controles, zoals de PEP-controle, geautomatiseerd en op frequente basis te kunnen uitvoeren.

In het document uit de derde update van RIAM op 16 oktober 2020 blijkt dat de PEP-controle inmiddels heeft plaatsgevonden. Naar aanleiding van deze nieuwe controle door een externe partij blijken er nog zeven PEP's en negen familieleden van de PEP's cliënt te zijn van de Beleggingsinstellingen. Ten aanzien van het verscherpt onderzoek naar deze PEP's staat omschreven: *"The customer outreach has started per October 2020. Our CDD analysts are updating and collecting the missing data and evidence such as bank & income statements to reconstruct the source of wealth."*

Reactie AFM

Uit de zienswijze van RIAM maakt de AFM op dat RIAM het oordeel van de AFM volgt ten aanzien van de tijdigheid van het verscherpt cliëntenonderzoek naar PEP's. In het cliëntenbestand bleken in eerste instantie nog 19 PEP's te zitten, die RIAM niet eerder had gekwalificeerd als PEP. Bij de update van 16 oktober 2020 blijken er in aanvulling op de 19 PEP's nog eens zeven PEP's en negen familieleden van de PEP's cliënt te zijn bij de Beleggingsinstellingen. Uit het herziene Beleid en bijbehorende Procedure blijkt niet welke lijsten RIAM gebruikt om de PEP-controle uit te voeren. Daarnaast heeft RIAM in het telefonische gesprek op 22 september 2020 aangegeven dat RIAM de controle per 1 april 2021 pas geautomatiseerd en frequent kan uitvoeren. Het verscherpte cliëntenonderzoek naar de PEP's is gestart in oktober 2020 en loopt op dit moment nog.

Definitief oordeel

De AFM is van oordeel dat RIAM er niet voor heeft zorggedragen dat de Beleggingsinstellingen in de periode van 25 juli 2018 tot op heden artikel 8, vijfde lid, Wwft hebben nageleefd ten aanzien van buitenlandse en binnenlandse PEP's. Daarnaast hebben de Beleggingsinstellingen in de periode van 1 augustus 2008 tot op heden artikel 8, vijfde lid, Wwft ten aanzien van buitenlandse PEP's niet nageleefd. De Beleggingsinstellingen beschikken op dit moment namelijk niet over passende risicobeheersystemen om te bepalen of de cliënt of de UBO van de cliënt een PEP is. Daarnaast hebben de Beleggingsinstellingen nog geen verscherpt cliëntenonderzoek verricht naar de cliënten of de UBO's van de cliënt die een PEP zijn.

2.1.6 Meldplicht ongebruikelijke transacties

Samenvatting voorlopig oordeel AFM

De AFM is van voorlopig oordeel dat RIAM er op 6 augustus 2018¹³ en op 4 januari 2019¹⁴ niet voor heeft zorggedragen dat de Beleggingsinstellingen artikel 16, eerste lid, Wwft hebben nageleefd doordat zij in ieder geval twee ongebruikelijke transacties niet onverwijld gemeld hebben bij de FIU-Nederland.

Zienswijze en Verbeterplan RIAM

RIAM geeft in onderdeel 25 tot en met 27 van de zienswijze aan dat zij de twee door de AFM benoemde transacties in het Voornemen op 3 april 2020 alsnog heeft gemeld bij de FIU-Nederland. Ten aanzien van de transacties geeft RIAM aan dat anders dan de AFM suggereert, het volkomen gebruikelijk is dat retailcliënten spaargeld op de beleggingsrekening aanhouden. Historisch gezien houdt bijna de helft van de cliënten alleen spaargeld aan en beleggen zij niet. Daarnaast geeft RIAM aan dat transacties binnen het systeem van RIAM naar de mening van RIAM niet relevant zijn vanuit een Wwft-perspectief. Deze transacties vinden immers binnen het gesloten systeem van de Robeco rekening plaats. Geldtransacties van buiten de Robeco rekening naar Roparco en andersom zijn wel relevant vanuit Wwft perspectief. Tot slot licht RIAM toe dat RIAM het beleid en de werkprocessen op dit punt zal verbeteren en intensiveren om te kunnen waarborgen dat een verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie wordt vastgesteld en onverwijld aan FIU-Nederland zal worden gemeld.

Uit slide 32 van het Verbeterplan blijkt dat de implementatie van het nieuwe transactiemonitoringssysteem naar verwachting op 15 januari 2021 gereed is.

Reactie AFM

De AFM vindt het positief om te zien dat RIAM de transacties alsnog gemeld heeft bij de FIU-Nederland en dat RIAM het beleid en de werkprocessen op dit punt wil verbeteren. De AFM verwacht van RIAM dit ook

¹³ Moment waarop het ongebruikelijke karakter van de transacties bekend is geworden bij RIAM.

¹⁴ Moment waarop de transactie heeft plaatsgevonden op de beleggingsrekening en het ongebruikelijke karakter van de transactie bekend is geworden.

terug te zien in het beleid, de procedures en uiteindelijk in een te verwachten toename van het aantal gemelde ongebruikelijke transacties bij de FIU-Nederland.

Ten aanzien van de toelichting van RIAM op de transacties merkt de AFM op dat beide transacties plaatsvonden buiten het door RIAM zogenoemde gesloten systemen van de Robeco rekening. Daar komt bij dat ook binnen het gesloten systeem van de Robeco rekening transacties kunnen plaatsvinden waar niet zonder meer valt vast te stellen dat zij geen onderdeel zijn van een meldenswaardig transactiepatroon. RIAM hanteert een te beperkt begrip van het transactiebegrip.

Definitief oordeel

De twee ongebruikelijke transacties zijn alsnog gemeld bij de FIU-Nederland op 3 april 2020. De ongebruikelijke transacties zijn niet onverwijld gemeld bij de FIU-Nederland, omdat het ongebruikelijke karakter van de transacties reeds op 6 augustus 2018 en op 4 januari 2019 bekend is geworden. De AFM is van oordeel dat RIAM op 6 augustus 2018 en op 4 januari 2019 er niet voor heeft zorggedragen dat de Beleggingsinstellingen artikel 16, eerste lid Wwft hebben nageleefd. Nu de transacties zijn gemeld bij de FIU-Nederland, komt het actiepoint zoals opgenomen in het Voornemen inzake artikel 16, eerste lid, Wwft te vervallen.

2.1.7 Vastlegging

Samenvatting voorlopig oordeel AFM

De AFM is van voorlopig oordeel dat RIAM sinds 25 juli 2018 er niet voor heeft zorg gedragen dat de Beleggingsinstellingen artikel 33 Wwft naleven.

De AFM licht dit als volgt toe. De AFM is van voorlopig oordeel dat de Beleggingsinstellingen niet op opvraagbare wijze de documenten en gegevens vastgelegd hebben die gebruikt worden voor de naleving van artikel 3, tweede tot en met vierde lid, Wwft.

Zienswijze en Verbeterplan RIAM

RIAM geeft in onderdeel 28 van de zienswijze aan dat de documenten en gegevens die op grond van de tussentijds aangepaste werkprocessen worden opgevraagd voor nieuwe retailcliënten op opvraagbare wijze worden vastgelegd in de cliëntadministratie van RIAM. Dit zal ook gaan gelden voor de nog op te vragen documenten en gegevens in het kader van het hersteltraject dat RIAM uitvoert ten aanzien van het huidige cliëntenbestand.

RIAM geeft in slide 34 van het Verbeterplan aan dat het herstellen van alle cliëntendossiers naar verwachting tot 31 december 2021 zal duren.

Reactie AFM

Uit de zienswijze van RIAM maakt de AFM op dat RIAM het oordeel van de AFM volgt ten aanzien van de tekortkomingen in de vastlegging. Uit het Verbeterplan volgt dat de Beleggingsinstellingen tot uiterlijk 31 december 2021 nodig hebben om de tekortkomingen ten aanzien van de vastlegging in de cliëntendossiers te herstellen.

Definitief oordeel

De AFM is van oordeel dat de Beleggingsinstellingen niet op opvraagbare wijze de documenten en gegevens vastgelegd hebben die gebruikt worden voor de naleving van artikel 3, tweede tot en met vierde lid, Wwft. Op grond van het voorgaande stelt de AFM vast dat de Beleggingsinstellingen tekortschieten in de vastlegging van documenten en gegevens ten behoeve van het cliëntenonderzoek. De AFM heeft namelijk gebreken geconstateerd in de cliëntendossiers, waardoor niet blijkt dat UBO's zijn geverifieerd, dat het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie en de herkomst van het vermogen is vastgelegd. De AFM is dan ook van oordeel dat RIAM van 25 juli 2018 tot op heden er niet voor heeft zorg gedragen dat de Beleggingsinstellingen artikel 33 Wwft naleven. Daarnaast is de AFM van oordeel dat de Beleggingsinstellingen in de periode van 1 augustus 2008 tot op heden artikel 33 Wwft overtreden.

2.1.8 Opleiding

Samenvatting voorlopig oordeel AFM

De AFM is van voorlopig oordeel dat RIAM niet heeft zorggedragen dat de Beleggingsinstellingen in de periode van 25 juli 2018¹⁵ tot op heden artikel 35 Wwft hebben nageleefd, doordat de AFM heeft vastgesteld dat de beleidsbepalers die verantwoordelijk zijn voor naleving van de Wwft periodiek geen opleiding genieten op het gebied van de Wwft.

Zienswijze en Verbeterplan RIAM

RIAM geeft aan dat zij hebben moeten vaststellen dat de door de AFM vastgestelde tekortkomingen niet zijn voorkomen, ondanks de invoering van een aantal trainingen voor medewerkers. RIAM heeft daarom besloten om een opleidingsprogramma te ontwikkelen. Dit geldt ook voor de betreffende beleidsbepalers. RIAM geeft aan dat er na ontvangst van het Voornemen specifiek voor de leden van de Executive Committee een cursus op het gebied van de Wwft [...] is georganiseerd.

In slide 26 van het Verbeterplan wordt nader ingegaan op het nieuwe te ontwikkelen bredere opleidingsprogramma. Hierin staat omschreven dat RIAM verwacht om op 15 augustus 2020 het nieuwe opleidingsprogramma te kunnen opleveren.

¹⁵ Met de wetwijziging van 25 juli 2018 is toegevoegd na 'medewerkers': 'alsmede de dagelijks beleidsbepalers' en is na 'voor zover relevant voor de uitoefening van hun taken' ingevoegd: 'en rekening houdend met de risico's, aard en omvang van de instelling', derhalve wordt 25 juli 2018 aangehouden als startdatum van de overtreding.

Datum 18 november 2020
Ons kenmerk [...]
Pagina 25 van 34

Op 2 september 2020 heeft RIAM het nieuwe opleidingsprogramma toegestuurd. Het opleidingsprogramma staat in het document AML Improvement Plan – Training. Op pagina 8 van het opleidingsprogramma staat een tijdslijn voor het uitvoeren van het opleidingsprogramma. Uit deze tijdslijn blijkt dat de medewerkers en het senior management een opleiding hebben gevolgd op het gebied van wetgeving voor de naleving van de Wwft. De opleidingen die de medewerkers in staat stellen om ongebruikelijke transacties te detecteren en het cliëntenonderzoek goed en volledig uit te voeren staat in de tijdslijn gepland voor 31 maart 2021.

Reactie AFM

Uit de zienswijze van RIAM maakt de AFM op dat RIAM het oordeel van de AFM volgt ten aanzien van de opleiding op het gebied van de Wwft. De AFM vindt het een positieve ontwikkeling om te zien dat de Executive Committee een cursus op het gebied van de Wwft [...] heeft gevolgd en dat er een opleidingsprogramma is opgesteld die zowel de beleidsbepalers als de medewerkers in staat moet stellen om periodiek een opleiding op het gebied van de Wwft te volgen. RIAM heeft echter geen stukken verstrekt waaruit blijkt dat de beleidsbepalers periodiek de opleiding op het gebied van de Wwft volgen. Om de ontwikkelingen te kunnen volgen en het bewustzijn blijvend te bevorderen, kan een opleiding niet eenmalig worden gevolgd, maar wordt deze regelmatig aangeboden aan de dagelijks beleidsbepalers om hun (eind)verantwoordelijkheid te kunnen dragen. De AFM is van oordeel dat de beleidsbepalers op dit moment nog niet periodiek een opleiding volgen op het gebied van de Wwft.

Definitief oordeel

De AFM is van oordeel dat de beleidsbepalers op dit moment nog niet periodiek een opleiding volgen op het gebied van de Wwft. De AFM is daarom van oordeel dat RIAM er niet voor heeft zorggedragen dat de Beleggingsinstellingen in de periode van 25 juli 2018 tot op heden artikel 35 Wwft hebben nageleefd, doordat de AFM heeft vastgesteld dat de beleidsbepalers die verantwoordelijk zijn voor naleving van de Wwft periodiek geen opleiding volgen op het gebied van de Wwft.

[...]

2.2 Algemene opmerkingen RIAM

2.2.1 Inzet handhavinginstrument

Zienswijze RIAM

RIAM geeft in onderdeel 49 tot en met 54 van de zienswijze ten aanzien van de voorgenomen last onder dwangsom aan dat de AFM ook kan volstaan met het opleggen van een lichtere handhavingmaatregel dan de last onder dwangsom. RIAM onderbouwt haar standpunt als volgt.

Volgens RIAM heeft de AFM niet conform het Handhavingsbeleid¹⁶ gehandeld. Naar het oordeel van RIAM is het opleggen van een last onder dwangsom immers niet nodig om de gewenste gedragslijn te bewerkstelligen en zou derhalve met een lichtere maatregel kunnen worden volstaan. Mede gezien de zeer forse te verwachten (reputatie-) schade verbonden aan een last onder dwangsom verzoekt RIAM de AFM om een maatregel met een minder beschadigend karakter in overweging te nemen.

Daarnaast wijst RIAM erop dat op basis van haar handelswijze in dit dossier, maar ook in het bredere perspectief van haar toezichthistorie, geen indicatie bestaat dat RIAM niet alles zal doen om op de kortst mogelijke termijn de geconstateerde verbeterpunten adequaat en in nauw overleg met de AFM weg te nemen. RIAM geeft aan dat zij de door de AFM gesignaleerde verbeterpunten onderkent en dat RIAM in december 2019 gestart is met het nemen van maatregelen. Specifiek wijst RIAM op het volgende, namelijk dat:

- RIAM in het onderzoek steeds volledige openheid heeft betracht en voortvarend heeft meegewerkt aan alle informatieverzoeken die zij in dat kader heeft ontvangen;
- RIAM in het verleden steeds heeft voldaan aan verwachtingen van de AFM en onverwijld en adequaat heeft voldaan aan alle relevante toezichtbevindingen;
- RIAM in de afgelopen tijd al stappen heeft gezet om de naleving van de Wwft [...] te verbeteren. Ook heeft zij de acceptatie van nieuwe klein-zakelijke cliënten voorlopig opgeschort teneinde te voorkomen dat het aantal overtredingen ten aanzien van de identificatie en verificatie zich zou uitbreiden.

Tot slot wijst RIAM in onderdeel 6 van de zienswijze erop dat het opleggen van een minder vergaande maatregel ook consistent zou zijn met mededeling van de AFM in het reguliere toezichtsgesprek op 4 december 2019. In het reguliere toezichtsgesprek op 4 december 2019 werd volgens RIAM aangegeven dat er aan een aanwijzing werd gedacht.

RIAM verzoekt de AFM dan ook het opleggen van een last onder dwangsom te heroverwegen en te volstaan met een minder zware maatregel dan een last onder dwangsom.

Reactie AFM

De AFM heeft op basis van haar onderzoek geconstateerd dat RIAM en de Beleggingsinstellingen gedurende zeer geruime tijd niet voldoen aan de op haar rustende wettelijke verplichtingen. RIAM en de Beleggingsinstellingen overtreden namelijk sinds de inwerkingtreding van de Wwft per 1 augustus 2008¹⁷ op structurele wijze, ten aanzien van meerdere onderdelen, de Wwft. [...] De AFM wijst erop dat het hier

¹⁶ Handhavingsbeleid van de Autoriteit Financiële Markten en De Nederlandsche Bank, Stcrt. 2008, nr. 132.

¹⁷ Per 25 juli 2018 (datum inwerkingtreding herziene Wwft) komen daar de artikelen 2b, 2c, 35 en een deel van artikel 8 Wwft bij.

gaat om een groot aantal ernstige overtredingen. Deze overtredingen vinden daarbij niet incidenteel plaats, maar RIAM heeft haar bedrijfsvoering zodanig ingericht dat zij op structurele wijze de Wwft [...] niet heeft nageleefd en tot op heden niet naleeft en kan naleven. Daarbij is van belang dat het hier om normen gaat waarvan RIAM had kunnen en moeten weten dat zij hieraan diende te voldoen. De handelswijze van RIAM getuigt echter niet van normconform gedrag uit eigen beweging. Zo zag RIAM naar aanleiding van onderzoek ter plaatse op 11 april 2019 bijvoorbeeld geen aanleiding om te investeren in een intern onderzoek naar de naleving van de Wwft [...]. Daarnaast is op dat moment ook niet geïnvesteerd in maatregelen die leiden tot het voldoen aan en naleving van de Wwft [...]. RIAM heeft pas concrete actie ondernomen toen duidelijk werd dat de AFM mogelijk over zou gaan tot handhaving. Pas na het reguliere toezichtgesprek op 4 december 2019 heeft RIAM concrete actie ondernomen. De AFM heeft de handelswijze van RIAM, de ernst, duur en hoeveelheid van de overtredingen zwaar meegewogen bij haar keuze voor het opleggen van een last onder dwangsom.

De AFM volgt de stelling van RIAM dat zij in strijd met het Handhavingsbeleid handelt niet. Het uitgangspunt van het Handhavingsbeleid is dat eenieder zich uit eigen beweging normconform gedraagt. Van belang bij de keuze voor een handhavingsmaatregel is het afdwingen van normconform gedrag. Zoals hiervoor beschreven getuigt de handelswijze van RIAM niet van normconform gedrag uit eigen beweging en dat gecombineerd met de ernst, duur en het aantal overtredingen maakt dat een lichtere maatregel dan een last onder dwangsom niet volstaat. Dat RIAM naar aanleiding van de voorgenomen last onder dwangsom actie onderneemt om de overtredingen op de Wwft [...] te beëindigen doet niet af aan dit oordeel. Daarbij komt dat blijkt dat RIAM nu nog niet conform haar eigen Verbeterplan een aantal overtredingen heeft beëindigd. De AFM wijst erop dat bijvoorbeeld de risicobeoordeling van RIAM nog niet in verhouding staat tot de aard en omvang van de Beleggingsinstellingen.

Het betoog van RIAM dat zij een zeer forse (reputatie)schade verwacht indien een last onder dwangsom wordt opgelegd is niet nader onderbouwd. De AFM merkt hierover op dat het enkele feit dat het opleggen van een last onder dwangsom (reputatie)schade oplevert, niet maakt dat hiervan zou moeten worden afgezien. Dit zou betekenen dat de AFM in de praktijk namelijk nooit handhavingsmaatregelen zou kunnen opleggen, nu inherent hieraan is dat dit (reputatie)schade kan opleveren. Van belang is dat eventuele (reputatie)schade door het opleggen van een last onder dwangsom (en de openbaarmaking daarvan) veelal valt toe te schrijven aan de overtreding van de norm door RIAM en de Beleggingsinstellingen, niet aan het opleggen van een last onder dwangsom.

Vervolgens geeft RIAM aan dat de handelswijze van RIAM in dit dossier en ook in het bredere perspectief geen indicatie geeft dat RIAM niet alles zal doen om op de kortst mogelijke termijn de geconstateerde verbeterpunten weg te nemen. De AFM constateert echter dat in het verleden niet is gebleken dat RIAM zich uit eigen beweging normconform zal gedragen. Zoals uit paragraaf 2.1 blijkt is RIAM momenteel bezig

met het beëindigen van de geconstateerde overtredingen. RIAM verwacht de overtredingen op uiterlijk 31 december 2021 te hebben beëindigd.

De stelling van RIAM dat de AFM heeft gezegd dat zij een aanwijzing zou geven, volgt de AFM niet. Ten tijde van het reguliere toezichtgesprek op 4 december 2019 zijn geen uitlatingen gedaan over het toen nog lopende onderzoek naar de naleving van de Wwft door RIAM en de Beleggingsinstellingen. Het onderzoek was op dat moment nog gaande. Zo is op 17 december 2019 nog een aanvullend informatieverzoek gestuurd aan RIAM.

Definitief oordeel

De AFM blijft van oordeel dat alles overwegende een last onder dwangsom de meest passende maatregel is om normconform gedrag bij RIAM te bewerkstelligen. De AFM heeft daarbij de eerdere handelswijze van RIAM en de ernst van de overtredingen, de hoeveelheid geconstateerde overtredingen en de duur van de overtredingen zwaar laten meewegen. De op dit punt naar voren gebrachte zienswijze vormt geen aanleiding om te komen tot aanpassing van de voorgenomen besluitvorming. De AFM merkt op dat zij daarbij rekening houdt met de actiepunten uit het Verbeterplan die reeds door RIAM zijn afgerond.

2.2.2 Begunstigingstermijn

Zienswijze en Verbeterplan RIAM

RIAM verzoekt ten aanzien van een aantal onderdelen in de last om een verlenging van de begunstigingstermijn.

RIAM geeft in onderdeel 42 en verder van haar zienswijze aan dat het merendeel van de in het Voornemen genoemde acties binnen de gestelde termijn van zes maanden kunnen worden uitgevoerd. Er zijn twee punten waar RIAM voorziet meer tijd nodig te hebben. Enerzijds betreft dat het zoeken naar nieuwe informatiesystemen en het doorvoeren van aanpassingen in deze informatiesystemen, en anderzijds het completeren van de historische cliëntendossiers (verificatie, documentatie, doel en aard van de zakelijke relatie, herkomst van vermogen, UBO-gegevens) gegeven de wezenlijke omvang van het cliëntenbestand van circa 250.000 cliënten. RIAM verzoekt in onderdeel 47 van de zienswijze om in onderling overleg de termijn voor afronding van de acties te bepalen, dan wel een termijn van 18 tot 24 maanden na dagtekening van een eventueel definitief besluit aan te houden.

RIAM licht in paragraaf 2.3 van het Verbeterplan de termijnen voor de verschillende acties nader toe. Hieronder staat per actie kort samengevat de termijnen die RIAM nodig heeft op basis van het Verbeterplan:

1. Risicobeoordeling	1 juli 2020
2. Beleid en procedures	1 oktober 2020

3. Identificatie en verificatie van cliënten en UBO's	31 december 2021
4. Het doel en de beoogde aard van zakelijke relaties	31 december 2021
5. Transactiemonitoring en periodieke review	15 januari 2021
6. Identificatie en verificatie identiteit toekomstige cliënten	1 oktober 2020
7. PEP-controle	1 september 2020
8. Detecteren en melden van ongebruikelijke transacties	15 januari 2021
9. Vastlegging van documenten ten behoeve van het cliëntenonderzoek	31 december 2021
10. Opleidingen	1 september 2020

[...]

Reactie AFM

In de zienswijze verzoekt RIAM om in overleg een begunstigingstermijn af te stemmen of een begunstigingstermijn van 18 tot 24 maanden aan te houden na dagtekening van dit besluit. De AFM stelt vast dat in het Verbeterplan van RIAM 31 december 2021 staat omschreven voor afronding van alle acties. Hoewel de genoemde termijnen die RIAM nodig heeft op grond van het Verbeterplan inschattingen zijn, ziet de AFM ook dat de gevraagde acties meer tijd kosten dan zes maanden. De AFM heeft daarbij meegewogen dat RIAM aangeeft aanpassingen door te moeten voeren in nieuwe informatiesystemen en voor al haar cliëntendossiers moet zorgen dat deze aan de Wwft voldoen. De AFM acht het daarom redelijk om een begunstigingstermijn tot 31 december 2021 aan te houden.

Definitief oordeel

Een begunstigingstermijn tot 31 december 2021 is naar het oordeel van de AFM redelijk. Ten aanzien van het verzoek tot verlenging van de termijn door RIAM merkt de AFM dan ook op dat zij, op basis van de toelichting in het Verbeterplan, de in het Voornemen genoemde begunstigingstermijn opnieuw beoordeeld heeft. De AFM past de begunstigingstermijn ten aanzien van alle genoemde acties zoals opgenomen in paragraaf 5 van zes maanden aan naar een uiterlijke datum op 31 december 2021.

3. Beoordeling van de feiten

Op basis van de feiten heeft de AFM geconcludeerd dat RIAM artikel 1a, zesde lid Wwft heeft overtreden doordat zij niet heeft zorggedragen voor naleving van artikel 2b, 2c, 3, 4, 8, 33 en 35 Wwft door verschillende door RIAM beheerde Beleggingsinstellingen.

Tenzij in hoofdstuk 2 van dit besluit anders toegelicht betwist RIAM de feiten en bevindingen van de AFM niet in haar zienswijze. De in het Voornemen benoemde voorlopige oordeel van de AFM ten aanzien van de overtredingen door RIAM blijft derhalve voor de overige onderdelen in stand. In deze paragraaf zal daarom een beknopte weergave worden gegeven van dit oordeel van de AFM.

De AFM is van oordeel dat RIAM in de periode van 25 juli 2018 tot op heden artikel 1a, zesde lid, Wwft heeft overtreden doordat zij niet heeft zorggedragen voor de naleving van artikel 2b, 2c, 3, 4, 8, 33 en 35 Wwft door de Beleggingsinstellingen, doordat de Beleggingsinstellingen¹⁸:

- niet beschikken over een risicobeoordeling (artikel 2b Wwft);
- geen gedragslijnen, procedures en maatregelen hebben die passend en effectief zijn om de risico's genoemd in de risicobeoordeling van artikel 2b Wwft te beperken en beheersen (artikel 2c Wwft);
- tekortschieten op onderdelen van het cliëntenonderzoek (artikel 3 Wwft);
- het cliëntenonderzoek niet voorafgaand aan het aangaan van de zakelijke relatie en een incidentele transactie hebben uitgevoerd (artikel 4 Wwft);
- onvoldoende beschikken over passende risicobeheersystemen om te bepalen of de cliënt of de uiteindelijke belanghebbende (**UBO**) van de cliënt een politiek prominent persoon (**PEP**) is (artikel 8 Wwft);
- tekortschieten in de vastlegging van documenten en gegevens ten behoeve van het cliëntenonderzoek (artikel 33 Wwft);
- niet hebben voldaan aan de opleidingsverplichting van de dagelijks beleidsbepalers (artikel 35 Wwft).

[...]

4. Belangenafweging

De AFM heeft bij de besluitvorming aangaande de last onder dwangsom de nodige kennis omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen vergaard en heeft de rechtstreeks bij dit definitieve besluit betrokken belangen afgewogen. In deze belangenafweging kent de AFM grote betekenis toe aan het doel van de Wwft, namelijk het voorkomen van het gebruik van de financiële sector voor witwassen en terrorismefinanciering. [...]

Het opleggen van een last onder dwangsom aan RIAM voor de geconstateerde overtredingen zal mogelijk de belangen van RIAM schade toebrengen doordat de financiële markten en potentiële cliënten het vertrouwen in RIAM kunnen verliezen. Dit kan in het bijzonder het geval zijn bij openbaarmaking van (een gedeelte van) het definitieve besluit door de AFM. Ook weegt de AFM mee dat RIAM de nodige capaciteit en middelen moet inzetten om de overtredingen binnen de vastgestelde termijn te herstellen.

Tegenover de belangen van RIAM staat de bescherming van de financiële markten, die niet (onbedoeld) mogen bijdragen aan witwassen en/of financiering van terrorisme. Het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van uit criminele activiteiten verkregen opbrengsten kan de integriteit, stabiliteit en

¹⁸ De Beleggingsinstellingen hebben in de periode van 1 augustus 2008 tot op heden de Wwft overtreden. De overtredingsperiode verschilt per overtreding. Deze afzonderlijke overtredingsperiode staat per overtreding vermeld in het oordeel in paragraaf 2.

reputatie van het financiële stelsel schaden en een gevaar betekenen voor de ontwikkeling van dit stelsel en de interne markt. Hetzelfde geldt voor het gebruik van de financiële sector voor het aanwenden van geld voor terroristische doeleinden. Witwassen en terrorisme vormen daarnaast een ernstige bedreiging voor de samenleving. De Wwft beoogt door middel van het voorschrijven van preventieve maatregelen het witwassen van uit criminaliteit verkregen geld of het aanwenden van gelden of voorwerpen voor terroristische doeleinden, met gebruikmaking van het financieel stelsel, aan te pakken. [...]

RIAM heeft als beheerder de wettelijke plicht om ervoor te zorgen dat de Beleggingsinstellingen de Wwft naleven. Deze Beleggingsinstellingen fungeren als poortwachter die de integriteit, stabiliteit en reputatie van de financiële sector dienen te beschermen tegen het gebruik voor witwassen en terrorismefinanciering. Onderdeel hiervan is het uitvoeren van gedegen cliëntenonderzoek, waaronder transactiemonitoring en de risicoclassificatie, dit zijn kernbepalingen van de Wwft. Deze kernbepalingen hebben tot doel de toegang tot het financiële systeem te beletten voor partijen die uit misdrijf verkregen geld proberen wit te wassen of terrorisme proberen te financieren. Het cliëntenonderzoek en het monitoren van transacties zijn onmisbaar om te kunnen voldoen aan de rol als poortwachter van het financiële stelsel. [...]

Passendheid maatregel

De AFM kent bij de beoordeling van de passendheid van de opgelegde maatregel een groot gewicht toe aan de vaststelling dat RIAM structureel, langdurig en stelselmatig een groot aantal kernbepalingen van de Wwft [...] overtreedt. De geconstateerde tekortkomingen leiden ertoe dat de AFM van oordeel is dat RIAM en de Beleggingsinstellingen op dit moment de Wwft [...] niet naleven. Bij de selectie van een passende maatregel weegt de AFM naast de eerdergenoemde belangen mee dat de geconstateerde overtredingen herstelbaar zijn en dat de gekozen maatregel evenredig moet zijn met het te dienen doel van een voorgenomen besluit. Er is voor een last onder dwangsom gekozen, omdat een lichtere maatregel niet passend is gelet op het grote aantal, en de ernst en duur van de overtredingen door RIAM en de Beleggingsinstellingen. RIAM en de Beleggingsinstellingen overtreden sinds de inwerkingtreding van de Wwft per 1 augustus 2008¹⁹ op structurele wijze, ten aanzien van meerdere onderdelen, de Wwft. [...] De Beleggingsinstellingen beschikken niet over gedragslijnen, procedures en maatregelen die passend en effectief zijn om de risico's genoemd in de risicobeoordeling te beperken en te beheersen. Er is sprake van ernstige tekortkomingen in het cliëntenonderzoek. Ook zijn bij de voortdurende controle op de zakelijke relatie gebreken geconstateerd in het kader van de risicoclassificatie, transactiemonitoring, (periodieke) reviews en het onderzoek naar de bron van de middelen. Het voorgaande zijn geen incidenten, maar de inrichting van de systemen en processen maakt dat de Beleggingsinstellingen op structurele wijze niet in staat zijn om de Wwft [...] na te leven.

¹⁹ Per 25 juli 2018 (datum inwerkingtreding herziene Wwft) komen daar nog de artikelen 2b, 2c, 35 en een deel van artikel 8 Wwft bij.

De AFM vindt het opleggen van een last onder dwangsom passend, omdat hiermee een verbetering kan worden bewerkstelligd bij RIAM en de Beleggingsinstellingen. RIAM is momenteel naar aanleiding van het Voornemen bezig met het beëindigen van de geconstateerde overtredingen en zij verwacht de overtredingen op uiterlijk 31 december 2021 te hebben beëindigd. Op dit moment is nog niet voldoende duidelijk wanneer RIAM de overtredingen zal beëindigen. En in het verleden is niet gebleken dat RIAM en de Beleggingsinstellingen zich uit eigen beweging normconform gedragen. Ook heeft RIAM een aantal overtredingen nog niet beëindigd die volgens haar eigen planning al beëindigd zouden moeten zijn.

Het is van belang dat de Wwft [...] worden nageleefd. Nu RIAM en de Beleggingsinstellingen deze regelgeving onvoldoende naleven, is sprake van een doorlopende overtreding. Gelet op de bij naleving van de Wwft [...] gediende belangen is het noodzakelijk dat deze overtredingen worden gestaakt. Het voorgaande meegewogen heeft de AFM de bescherming van de belangen voortvloeiend uit de Wwft [...] zwaarder laten wegen dan de belangen van RIAM.

Volledigheidshalve merkt de AFM op dat het opleggen van deze last onder dwangsom niet betekent dat de AFM geen andere maatregelen kan treffen jegens RIAM.

5. Last onder dwangsom

Op grond van het vorenstaande legt de AFM aan RIAM een last onder dwangsom op overeenkomstig artikel 29, aanhef en onder b, Wwft. De last onder dwangsom strekt ertoe dat RIAM op uiterlijk **31 december 2021** ervoor zorg draagt dat de Beleggingsinstellingen de overtredingen zoals opgenomen in paragraaf 3 van dit besluit beëindigen en de volgende negen acties ondernemen:

- 1) beschikken over een risicobeoordeling waarbij de maatregelen in verhouding staan tot de aard en omvang van de instelling en rekening houdend met de risicofactoren die verband houden met het type cliënt, product, dienst, transactie en leveringskanaal en met landen of geografische gebieden met inachtneming van artikel 2b Wwft;
- 2) gedragslijnen, procedures en maatregelen hebben die passend en effectief zijn om de risico's genoemd in de risicobeoordeling van artikel 2b Wwft te beperken en beheersen met inachtneming van artikel 2c Wwft;
- 3) al hun bestaande en toekomstige cliënten en UBO's identificeren en de identiteit te verifiëren met inachtneming van artikel 3, eerste en tweede lid, sub a en b, Wwft;
- 4) het doel en de beoogde aard van alle bestaande en toekomstige zakelijke relaties vaststellen met inachtneming van artikel 3, tweede lid, sub c, Wwft;
- 5) een voortdurende controle op de zakelijke relatie en de tijdens de duur van deze relatie verrichte transacties uitoefenen, om te verzekeren dat deze overeenkomen met de kennis die de Beleggingsinstellingen hebben van de cliënt en diens risicoprofiel, het monitoren van transacties, (periodieke) review en met zo nodig een onderzoek naar de bron van de middelen

- die bij de zakelijke relatie of de transactie gebruikt worden met inachtneming van artikel 3, tweede lid, sub d, Wwft. Hierbij dienen ook de verrichte transacties vanaf 1 januari 2020 met terugwerkende kracht gecontroleerd te worden conform het nog te implementeren transactiemonitoringsbeleid en –systemen;
- 6) de identificatie en verificatie van toekomstige cliënten tijdig uitvoeren en dit op verifieerbare manier vastleggen met inachtneming van artikel 4 Wwft;
 - 7) beschikken over passende risicobeheersystemen, waaronder op risico gebaseerde procedures, om te bepalen of de cliënt of de UBO van een cliënt een PEP is met inachtneming van artikel 8, vijfde tot en met negende lid, Wwft;
 - 8) documenten en gegevens vastleggen ten behoeve van het cliëntenonderzoek met inachtneming van artikel 33 Wwft;
 - 9) ervoor zorgdragen dat de dagelijkse beleidsbepalers, voor zover relevant voor de uitoefening van hun taken en rekening houdend met de risico's, aard en omvang van de instelling, bekend zijn met de bepalingen van de Wwft en periodiek opleidingen genieten die hen in staat stellen een ongebruikelijke transactie te herkennen en een cliëntenonderzoek goed en volledig uit te voeren zoals bedoeld in artikel 35 Wwft.

[...]

Als de last wordt opgelegd, zal de dwangsom per niet opgevolgde actie € 180.000 (zegge: honderdtachtig duizend euro) bedragen met een maximum van € 1.800.000 (zegge: één miljoen en achthonderduizend euro) als RIAM niet na de genoemde begunstigingstermijn, dus op uiterlijk **31 december 2021**, aan de last voldoet.

De AFM heeft bij de beoordeling van de hoogte van de dwangsom en het maximaal te verbeuren bedrag rekening gehouden met de zwaarte van het geschonden belang, het met de overtreding genoten financiële voordeel en de beoogde werking van de oplegging van de last onder dwangsom. De dwangsom is hoog vanwege het grote financiële voordeel dat RIAM met de door RIAM verleende diensten heeft behaald. Indien RIAM binnen de begunstigingstermijn niet of niet volledig voldoet aan de last onder dwangsom, zal de dwangsom van rechtswege verbeuren. Het maken van bezwaar schorst de werking van de beschikking niet. Als er een dwangsom wordt verbeurd, bent u wettelijke rente verschuldigd over het bedrag van de verbeurde dwangsom naast eventuele aanmanings- en invorderingskosten.

6. Rechtsgangverwijzing

Iedere belanghebbende kan tegen dit besluit bezwaar maken door binnen zes weken na bekendmaking daarvan een bezwaarschrift in te dienen bij de AFM, t.a.v. Juridische Zaken, Postbus 11723, 1001 GS, Amsterdam. Een bezwaarschrift kan ook per fax (alleen naar faxnummer 020-797 3835), per e-mail (alleen naar e-mailadres bezwarenbox@afm.nl) of door middel van het formulier op de website van de AFM

Datum 18 november 2020
Ons kenmerk [...]
Pagina 34 van 34

(www.afm.nl/bezwaar) worden ingediend. Aan deze elektronische wijze van verzending stelt de AFM nadere eisen die op haar website worden toegelicht. Dat een bezwaarschrift niet aan andere AFM faxnummers of AFM e-mailadressen wordt verzonden dan de hier genoemde, is één van die eisen. De AFM zal het bezwaarschrift alleen inhoudelijk in behandeling nemen als aan bedoelde eisen is voldaan. Een tegen dit besluit ingediend bezwaarschrift schorst de werking van dit besluit niet.

Mocht u naar aanleiding van het bovenstaande vragen hebben, kunt u contact opnemen met [...] via [...] of [...].

Hoogachtend,
Autoriteit Financiële Markten

[was getekend]
Hoofd
Marktintegriteit en Handhaving

[was getekend]
Bestuurslid